

# Gemeentebreed

## Openbare geloofsbelijdenis: niet vanzelfsprekend

R. Kelder

**Binnenkort starten de catechisaties weer, of zijn ze her en der al weer begonnen. Als catecheet heb ik altijd zin in de belijdeniscatechisaties. De jongelui die zich daarvoor melden, zijn doorgaans gemotiveerd en hebben een duidelijk doel voor ogen: openbare belijdenis van hun geloof afleggen.**

**Aan die motivatie ontbreekt het in veel gevallen niet. Maar hoe weeg je nu die motivatie als kerkenraad? Wanneer mag iemand openbare belijdenis van zijn geloof afleggen? Domme vraag natuurlijk: als iemand gelooft in Jezus Christus. Maar hoe weeg je dat als kerkenraad? Iemand die openbare geloofsbelijdenis aflegt, vraagt daarmee toegang tot het heilig avondmaal. Een mooie, maar serieuze zaak dus. Wanneer laat je dus iemand toe?**

Laten we maar beginnen bij de eenvoudige en heldere regel van onze Dordtse Kerkorde: ‘Tot het avondmaal van de Here zal de kerkenraad alleen hen toelaten die belijdenis van het geloof naar de gereformeerde leer hebben gedaan en godvrezend leven’ (art. 60 KO).

### Leer en leven één

Twee belangrijke componenten staan naast elkaar. Belijdenis van het geloof naar de gereformeerde leer. En godvrezend leven. Laat ze ook alsjeblieft naast elkaar staan. Het één kan niet zonder het ander. Thuis zijn in de gereformeerde leer zonder leven naar die leer, zonder godvrezend leven, heeft niets met geloof te maken.

Daarom is het van belang dat we met onze menselijke vermogens kijken of er sprake is van echt geloof. H. de Jong pleit er in zijn laatste boek VAN OUD NAAR NIEUW terecht voor om het doen van openbare geloofsbelijdenis volstrekt serieus te nemen. Hij zegt dit met name om een duidelijk wapen in de hand te hebben tegenover de zuigkracht van evangelische kringen.

Wanneer jongeren belijdenis zouden doen omdat ze nu eenmaal 18 of ouder zijn geworden, zonder dat de vraag naar geloof en bekering een plek krijgt, snijden we onszelf in de vingers. Wanneer jongeren belijdenis willen doen, maar naar het zich laat aanzien in hun levensstijl zich niets van Christus wensen aan te trekken, prikkelt dat bij andere, gelovige jongeren, de honger om hun heil elders te zoeken. “Bij ons in de kerk nemen ze geloof en leven met God niet serieus.” Jongeren, die oprecht verlangen God de Here te dienen, voelen zich dan aangetrokken tot groeperingen die vanuit gereformeerde optiek een meer doperse werkheiligheid kennen. Het is erg als we hen als kerken daaraan kwijt zouden raken door het niet serieus nemen van het doen van openbare geloofsbelijdenis. Geloofsbelijdenis kan niet zonder geloof en werken van geloof en bekering.

### Leven

Op dat laatste ga ik nu wat dieper in. Want wat vraag je aan geloof en bekering? In sommige plaatselijke kerken speelt die vraag heel concreet. Een jongere wil graag belijdenis van zijn geloof afleggen, maar hij gaat geregeld ‘uit’ naar een bepaalde gelegenheid die niet bepaald positief bekend staat in het dorp. Sommige kerkenraadsleden pleiten ervoor om als algemene regel te stellen, dat jongeren die vaak naar die gelegenheid uitgaan, sowieso geen belijdenis mogen doen. Andere kerkenraadsleden vinden dat weer te ver gaan. Maar hoe dan wel?

Laat ik beginnen met te zeggen, dat je deze vragen niet pas aan de orde moet stellen als de openbare geloofsbelijdenis in beeld komt. Dat is te laat. Vragen rond levensstijl kun je je catechisanten al vroeg voorleggen. Als catecheet zul je daar alert op moeten zijn. Wees betrokken bij je catechisanten en probeer in beeld te krijgen waar ze komen. Dat kan al bij 14- en 15-jarigen. Waar komen ze? Waarom komen ze in bepaalde gelegenheden? Hoe gaan ze om met alcohol? Hoe beschamend het soms ook is, maar bekend is dat jongeren steeds vroeger steeds meer alcohol gaan drinken. En dat gaat onze kerkdeuren echt niet voorbij. Daarom: maak dit al vroeg bespreekbaar in de groep.

Belangrijk vind ik het hierbij dat je als het even kan, dezelfde catechisantengroep leidt, tenzij het natuurlijk niet klikt tussen jou en hen. In grotere gemeenten, waar gebruik wordt gemaakt van meerdere catecheten, wil nog wel eens een wisseling plaatsvinden van catecheet. Maar door continuïteit krijg je tenminste een beeld van hoe je catechisanten in het leven staan. En wanneer je merkt dat ‘uitgaansleven’ echt een probleem bij ze is, heb je ook alle ruimte om daar aandacht aan te besteden. Bespreek bijvoorbeeld 1 Petrus 4:3 met ze: ‘Want er is tijd genoeg voorbijgegaan met het volbrengen van de wil der heidenen, toen gij wandeltet in allerlei losbandigheid, begeerten, dronkenschap, brassen, drinken en onzedelijke afgoderij.’ Of Kolossenzen 3:5v: ‘Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij....’ Daar kun je heel concreet met ze over spreken.

Maar blijf niet bij die ‘buitenkant’ staan. Zo kunnen mensen nog wel eens reageren: “Bij gedrag en levensstijl gaat het om mijn buitenkant. Maar mijn binnenkant is wel voor God en daar kun jij als medemens niet in kijken.” Duidelijk moet worden dat bij een hart voor Christus een mooie buitenkant hoort. Als een boom die vruchten draagt. En leg je eigen leven dan maar naast de geboden van de Here. Wie Christus wil dienen, kent maar een klein begin van de nieuwe gehoorzaamheid, maar wel met een ernstig voornemen om niet alleen naar sommige, maar naar alle geboden van God te leven (HC zd. 44).

Probeer zo duidelijk met de jongeren te spreken over wat Christelijke Levensstijl is. Zo kun je ook spreken over gelegenheden waar ze komen. Hoe verhoudt de sfeer en het drankgebruik daar zich tot leven met Christus? Van belang kan ook zijn hoe een bepaalde gelegenheid bekend staat in de stad of in het dorp waar je woont. Is een ‘tent’ berucht in de stad - ook bij het niet-kerkelijke gedeelte -, dan liggen zaken al vrij snel duidelijk.

Stel, dat je als catecheet merkt dat uitgaansleven een probleem vormt, maak het dan ook zo snel mogelijk tot gespreksonderwerp binnen de kerkenraad. Dan kan die zich een beeld vormen van het probleem en het ook in het huisbezoek bij jongeren aan de orde stellen. Niet eerst oordelend, maar vragend. Niet meteen afwijzend, maar onderwijzend.

In het algemeen kun je zeggen dat catechese en pastoraat hand in hand moeten gaan. Andere problemen op het gebied van levensstijl krijgen zo ook hun plek. De ervaring leert dat een catecheet dikwijls het vertrouwen krijgt van zijn catechisanten. Als dat zo is: prachtig. Dan zullen andere vragen op het gebied van levensstijl ook vanzelf naar voren kunnen komen.

Wanneer je zo in eerdere jaren al een basis hebt kunnen leggen om met de jongeren over door te spreken, hoeft je daar in het jaar van de belijdeniscatechisatie niet door overvallen te worden. Probeer in elk geval voordat de belijdenisjaargang aanbreekt, met ze gesproken te hebben over uitgaan, gemengde verkering, drankgebruik, omgang met elkaar, internetgebruik. Op al deze terreinen slaat satan zijn slag en weet hij onze jeugd en onze volwassenen in te palmen. Niet dat je elke jongere, laat staan elk gemeentelid, in een helder omschreven keurslijf moet willen persen. Daar gaat het dus niet om. Daarom ben ik ook niet zo’n voorstander van het omschrijven van objectieve criteria, zoals ‘wie verkering heeft met iemand van buiten de kerk, mag geen belijdenis doen’. Zulke criteria doen m.i. geen recht aan

ieders persoonlijke situatie en zijn omgang daarmee. Belangrijker is: is het onderwerp bespreekbaar? Is iemand bereid geloften te doen naar God toe, waarbij hij zijn relatie met het meisje of de jongen op het spel zet? Hoe is zijn band met Christus? Wanneer zo indringend, open en eerlijk gesproken wordt, is er veel winst geboekt.

## **Leer**

Kennis is een beetje een vies woord geworden. Ten onrechte. Kennis in de Bijbel is steeds geloofskennis (Joh. 17:3). Christus kennen, de Vader kennen, het zijn woorden van liefde. Liefde voor Christus, liefde voor de Vader staan hierbij voorop. En wie je liefhebt, wil je leren kennen. Je wilt alles van hem of haar weten. Ik vind dat je die insteek ook mag verwachten bij je belijdeniscatechisanten. Zij willen toch uit liefde voor hun Heer hun geloof belijden?

Predikanten - doorgaans werkzaam als catecheet - zullen er rekening mee moeten houden dat ze hun beperkingen hebben: zij weten over het algemeen best veel. Ze hebben theologische bagage. En da's soms lastig. Verwacht niet dat je belijdeniscatechisanten kleine theoloogjes in de dop zijn. Geloofskennis is fundamenteeler dan een jonge theoloog zijn. Het gaat om kennen van de God de Vader als *je* Vader; het gaat om kennen van God de Zoon als *je persoonlijke Verlosser en de Heer van je kerk*. En het gaat om de Heilige Geest als *jouw* Heiligmaker. Bovendien: het zijn jongeren, dus ze mogen in hun leven toch ook nog groeien, in geloof, in kennis (2 Petr. 3:18)?

Hoe peil je die geloofskennis? In mijn eerste jaren als catecheet werkte ik erg veel met overhoren van de Heidelbergse Catechismus. In de belijdenisjaargang had ik een serie met zondagen die de jongeren uit het hoofd moesten kennen. Ik houd daar nog steeds aan vast. Maar ik ben wel scherper, alerter - tenminste dat hoop ik - geworden op mooie woorden, maar weinig geloofskennis. Slimme catechisanten hebben namelijk geen moeite met uit het hoofd leren. Maar laat je daardoor niet om de tuin leiden. Christus kennen is echt meer dan zondag 1 kunnen opzeggen. Ik probeer daarom ook meer en meer te peilen of 1) de catechisanten door hebben wat ze uit het hoofd hebben geleerd, en 2) of ze die geloofskennis ook kunnen vertalen naar de praktijk.

## **Belijdenis naar de gereformeerde leer**

De kerkorde schrijft overigens niet voor niets 'belijdenis naar de gereformeerde leer'. Dat betekent niet: de Catechismus of de Nederlandse Geloofsbelijdenis op kunnen zeggen, maar - zoals Joh. Jansen het omschrijft - 'een zekere mate van kennis der Schrift en der Gereformeerde belijdenis.' Mensen in onze tijd zijn wat wars van dat 'gereformeerde'. Noem mij maar 'christen', dat gereformeerde mag wel weg. Misschien komt die reactiehouding op uit ongenoegen over ervaren verstand christendom waar het doorleefde uit is, maar het blijft een merkwaardige tegenstelling. Als gereformeerde belijd je juist hoe de Here zijn christenen de eeuwen door heeft bewaard bij het Evangelie van Christus, zoals dat door zijn Woord en Geest naar ons toekomt. En daarom moeten we het ook maar mooi laten staan en ernaar handelen.

## **Mooi werk**

Belijdeniscatechisatie geven en ontvangen is mooi werk. Mensen begeleiden naar het doen van openbare geloofsbelijdenis is dankbaar werk. Maar ook een serieuze taak: voor catecheten, maar ook voor kerkenraden. Geloven is niet iets vanzelfsprekends. Wanneer je de vruchten herkent, is het prachtig: hier is de Geest aan het werk. Tot eer van God.